

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การประเมินศักยภาพและผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่ออุทยานแห่งชาติทางทะเล เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพและผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตาและสิรินาท หารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม และเพื่อหาแนวทางในการป้องกันปัญหาด้านสังคมในการพัฒนาอุทยาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงอรรถาธิบาย (Explanatory Research) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยว ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ประกอบการ วิธีการวิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนา การนำแนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาวิเคราะห์ศักยภาพและผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งนำการวิเคราะห์ต้นทุนการท่องเที่ยว (Travel Cost Method : TCM) มาใช้วิเคราะห์และประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวในอุทยานฯ

ในกรณีของอุทยานแห่งชาติสิรินาท กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม มีจำนวนรวม 625 ราย เท่ากับ 104 % ของจำนวนที่ตั้งเป้าหมายไว้ กล่าวคือ กลุ่มนักท่องเที่ยว 413 ราย แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 319 ราย ชาวต่างประเทศ 94 ราย กลุ่มประชาชน 139 ราย กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ 48 ราย และกลุ่มผู้ประกอบการ 25 ราย ผลการวิจัยมีดังนี้

เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า อุทยานแห่งชาติสิรินาทมีศักยภาพปานกลาง และเมื่อนำองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาพิจารณาทั้ง 4 ปัจจัย คือ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศพึงพอใจสภาพหาดทรายและสภาพภูมิอากาศมาก และด้านโครงสร้างพื้นฐาน การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวมีความพึงพอใจระดับปานกลาง ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่มี ความหลากหลาย 2) กฎระเบียบและการบังคับใช้ นักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่รับทราบเป็นอย่างดีและมีการปฏิบัติตาม 3) การมีส่วนร่วม ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแรง ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาของอุทยาน ฯ 4) การเรียนรู้ร่วมกัน ได้พบว่านักท่องเที่ยวมีการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนไม่มากนัก เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนมากเข้ามาพักผ่อนระยะเวลาสั้น ๆ

ในส่วนของผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า อุทยานแห่งชาติสิรินาทมีมูลค่าการท่องเที่ยว 15.9 ล้านบาท จึงแสดงให้เห็นว่ามีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจเป็นมูลค่าไม่สูงนัก โดยชาวไทยใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อครั้งเท่ากับ 110.0 บาท และชาวต่างประเทศที่เดินทางมาอุทยานฯ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อครั้งเท่ากับ 71.0 บาท นับว่าอยู่ในระดับต่ำมาก และมีค่าความ

ขีดหุ่นยนต์ของต้นทุนการเดินทางต่ออุปสงค์ต่ำมาก จากการสำรวจพบว่าหากอุทยานจะเพิ่มค่าธรรมเนียมเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยาน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือ หากกล่าวโดยสรุป ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในด้านบวกคือ ทำให้ประชาชนมีรายได้ มีโอกาสในการมีงานทำเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น โดยมีการจ้างงาน มีโครงสร้างพื้นฐานดีขึ้น

ในแง่ของศักยภาพทางสังคม ได้พบว่า อุทยานแห่งชาติสิรินาถมีศักยภาพปานกลาง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวดังนี้ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีไม่หลากหลาย แต่มีความโดดเด่นด้านชายหาดที่เข้าถึงได้โดยสะดวก จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในภูเก็ตและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่นอกภูเก็ต และเข้ามาพักผ่อนไม่เกินหนึ่งวัน 2) กฎระเบียบและการบังคับใช้ ยังมีปัญหาในการปฏิบัติ นักท่องเที่ยวจำนวนมากพบเห็นขยะมูลฝอย และเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นส่งเสียงดัง 3) การมีส่วนร่วม พบว่าสำหรับกลุ่มตัวอย่าง การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานอยู่ในระดับต่ำ 4) การเรียนรู้ร่วมกัน นักท่องเที่ยวและชุมชนเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องธรรมชาติและ การสงวนรักษาสภาพธรรมชาติมากที่สุด

เมื่อพิจารณาผลกระทบทางสังคม ได้พบว่า อุทยานแห่งชาติสิรินาถได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวด้านลบน้อย กล่าวคือ ได้พบว่ามีมลพิษน้ำเสีย การตัดไม้ ทำลายสัตว์น้ำ การขโมยปะการัง และปัญหาขยะมูลฝอย และการส่งเสียงดังของนักท่องเที่ยว แต่ปัญหาเหล่านี้สามารถขจัดและป้องกันได้ หากมีแนวทางในการใช้กฎระเบียบและการบังคับใช้ที่เข้มงวดจริงจังมากขึ้น การมีส่วนร่วมของชุมชนและการเรียนรู้ร่วมกันในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะก่อให้เกิดความสามัคคี และร่วมกันสร้างแนวทางลดปัญหาต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

Abstract

The objectives of this study, "An Evaluation of Potential and Tourism Impact of Marine National Parks for Ecotourism Development", were to evaluate the tourism potentials and economic and social impacts, to evaluate the economic values in the Tarutao and Sirinath National Parks, to find the suitable form of ecotourism, and to find the guidelines for preventing social problems in the park development programs. This study was an explanatory research covering 4 sample groups, the tourists, the local people, the government officials, and the entrepreneurs. Data were collected from both the primary and secondary sources and analyzed through descriptive statistics. Principles and theories concerning ecotourism were used to analyze the social and economic potentials. Travel Cost Method (TCM) was used to analyze and evaluate the economic values of tourism.

In the case of Sirinath National Park, there were 4 groups of sample population covering altogether 625 persons, which were 104% of the planned samples. They consisted of 413 tourists of which were 319 Thai and 94 foreign tourists, 139 local people, 48 government officials, and 25 entrepreneurs. The following results were found.

Regarding the economic potentials, the Sirinath National Park was found to have medium potentials. Four factors were considered: 1) Natural tourism resources and activities with which both Thai and foreign tourists were very satisfied most were the beach and the weather. The satisfaction level of the foreign tourists on the infrastructures and the services were medium. The tourism activities were not sufficiently diversified, 2) Concerning laws, rules and regulations, the majority of tourists, local people and entrepreneurs understood, obeyed and assisted in law enforcement, 3) Regarding economic participation of people, the local people participated in some laboring, and the government officials and the entrepreneurs participated in implementation of the plans, 4) Considering the joint-learning process in economic aspects, the tourists and the local people did not have much joint-learning. This was probably due to the fact that the tourists came for a short trip.

From the study of economic impacts, it was found that the Sirinath National Park had the tourism economic value of 15.9 million baht which was low in terms of economic impact on the local community. The average expenditure per trip for the Thai tourists was 110.0 baht and the foreign tourists were 71.0 baht, which was indeed very low. The elasticity of travel cost to demand was also very low. The travel cost could be raised, tourists were willing to pay more and

assist the government officials to improve the facilities and develop the environment for better sustainability. There were some positive economic impacts of tourism in terms of : generating income for local people ; raising higher employment opportunity ; and making better community economy such as higher employment and better infrastructures.

Regarding the social potential, the Sirinath National Park had medium potential according to the following consideration: 1) Natural resources were not diversified and the beach which was easily accessible, 2) Law enforcement had some difficulties and tourists complained about garbage and loud noise made by other tourists, 3) People participation was still limited, 4) Joint-learning between tourists and local people was to learn most about nature and natural conservation.

Considering the social impacts, the negative impacts of tourism on the Sirinath National Park were still small. There were some evidences on inappropriate wasted water treatment, the destruction of trees and marine life particularly the removal of coral, garbage disposal, and tourists making loud noise. These negative impacts were still manageable through the more effective law enforcement. People participation and joint-learning to natural and environmental conservation should be further encouraged as means to reduce problems and help tourism be more sustainable.